

Olli Kaikkonen 1943–2005

■ Dosentti, filosofian tohtori Olli Juhani Kaikkonen kuoli traagisessa omakotitalonsa tulipalossa ensimmäisenä tammi-kuuta 2005. Hän oli kuollessaan 61 vuotias ja juuri jäänyt eläkkeelle Jyväskylän työväenopiston rehtorin virasta. Tämän palon yksityiskohdat eivät ehkä koskaan selviä. Se tiedetään, että tuli oli lähtenyt talon ulkopuolelta ja todennäköisesti syy oli alueella ammutut raketit, joista joku oli osunut taloon ja jäänyt kytämään. Palosta pelastuivat Kaikkosen puoliso vaikeita palovammoja saaneena sekä pieni tyttärentyttö. Inhimillisesti on lohdullista tietää, että ennen kuolemaansa Olli Kaikkonen oli sii-

nä määrin tajuissaan, että hän tiesi näiden pelastuneen.

Olli Kaikkonen syntyi 31. lokakuuta 1943 Pielisjärvellä. Hän kirjoitti ylioppilaaksi Pielisjärven yhteislyseosta 1963. Sen jälkeen hän ryhtyi opiskelemaan historiaa Jyväskylän yliopistossa pääaineenaan yleinen historia. Kaikkonen kuului opiskelunsa aikana professori Aira Kemiläisen johtamaan Yhdysvaltain historian ryhmään, jonka ajallinen painopiste oli imperialismin ajassa. Jyväskylään kootun filmimateriaalin pohjalta hän kirjoitti myös pro gradu -tutkielmansa Yhdysvaltain ja Saksan suhteista ennen ensimmäistä maailmansotaa. Maisteriksi hän valmistui 1969. Tutkiminen oli saanut hänestä niin vahvan otteen, ettei hän siitä luopunut, vaan jatkoi pro gradunsa kehittelyä. Lisensiaatintutkimuksen jälkeen hän 1980 puolusti väitöskirjaansa *Deutschland und die Expansionspolitik der USA in den 90er Jahren des 19. Jahrhunderts* (Studia Historica Jyväskylän ensiä 20, 1980, 209 sivua). Tutkimuksessa keskityttiin erityisesti siihen, kuinka kaksi nuorta suurvallaksi pyrkivää havittelivat vielä jakamatonta maapallolta siirtomaalaita. Yhdysvaltain ja Espanjan välinen sota 1890-luvulla oli kysymyksenasettelussa keskeinen. Kaikkosen väitöskirja nojautui myös laajan saksalaisen materiaalin käyttöön, jonka johdosta hän oli useaan otteeseen pitkähäköjäkin aikoja Saksan arkistoissa. Väitöskirjastaan Kaikkonen sai korkeimman mahdollisen arvostuksen, ja arvioinnit alan aikakauskirjoissa olivat myönteiset.

Jo Olli Kaikkosen lisensiaa-

tintyö oli siinä määrin vakuuttava, että hänestä tuli 1977 Joensuun yliopiston yleisen historian vs. apulaisprofessori. Tämä aloitti hänen lähes puoltitoista vuosikymmentä jatkuneen palveluksen Joensuun yliopistossa. Hänen varsinainen virkansa oli assistentin toimi, mutta enimmäkseen hän hoiti apulaisprofessorin tai professorin virkoja. Vuonna 1983 hänet nimitettiin Joensuun yliopiston dosentiksi, ja tällä kompetensilla hän opetti ajottain myös Jyväskylän yliopistossa. Väitöskirjan jälkeisessä tutkimustyössään Kaikkonen keskittyi edelleen imperialismin historiaan. Erityisesti on merkittävä se, että hän oli keskeinen henkilö vuonna 1989 ilmestyneessä ensimmäisessä suomalaisessa Afrikan historiassa.

Vuonna 1990 Kaikkonen kutsuttiin Jyväskylän kaupungin työväenopiston rehtoriksi. Tämä virka sivusi Olli Kaikkosen tutkimustyötä, sillä hän oli käsitellyt myös Afrikan koululaitosta, missä aikuiskoulutus oli tavallista. Viimeiseksi jäänyt Olli Kaikkosen kirjallinen työ on hänen työväenopistonsa historian käsikirjoitus. Jyväskylään muutettuaan Olli Kaikkonen oli myös yliopistoa ja työväenopistoa yhdistävä henkilö. Hän opetti yliopistossa, ja toisaalta hankki opistoonsa opettajia yliopiston laitoksilta. Hänen aloitteestaan järjestettiin myös yleisöluentoja, näyttelyjä ja teemaseminaareja yliopiston ja työväenopiston yhteistyönä. Tässä oli kyseessä myös kahden lähtökohdiltaan erilaisen laitoksen henkinen liitto.

Olli Kaikkosen työtoverit ja oppilaat tunsivat hänet tasapai-

noisena, reiluna ja hyväntuullisena kollegana ja opettajana. Hän oli erinomainen keskustelija ja kaikkialla kovin pidetty henkilö. Uutinen hänen traagisesta poismenostaan on ollut syvä järkytys hänen työtovereilleen ja ystäväpiirilleen.

Jorma Ahvenainen